

Document de treball pel Seminari:

La llengua eix d'aprenentatge i cohesió

Coordina: Isis Sanz i Ester Rams

Davant una realitat complexa socialment i culturalment, la llengua és l'eina que permet a les persones participar amb una ciutadania plena dins de les societats.

La realitat catalana és l'exemple d'una societat amb llengua pròpia on no tots els seus ciutadans i ciutadanes tenen un domini d'aquesta. Quins són els coneixements necessaris que les persones han d'assolir per poder participar de la societat?

Al llarg d'aquest seminari la llengua serà l'eix vertebrador d'on es partirà per reflexionar i obrir debat sobre quina és la situació actual. Quines són les dificultats davant les en que ens trobem i quins són els recursos dels que disposem.

Aprenentatge de la llengua: de què parlem?

Actualment, a Catalunya, quan parlem d'aprendre la llengua estem parlant d'aprendre "les llengües", el català i el castellà. No només perquè hi ha lleis que així ho dictaminen, sinó per les pròpies necessitats i demandes de les persones que les aprenen.

Sense adonar-nos-en, també pensem de seguida que aprendre una llengua vol dir aprendre a llegir-la i a escriure-la (evidentment, si tots els cursos d'idiomes que hem fet incorporen aquestes dues destreses o fins i tot basen l'ensenyament en la lectura i l'escriptura).

Potser també comencem a fer inferències sobre "les persones que aprenen": persones estrangeres, pobres, que acaben d'arribar i necessiten treballar; o bé jovent del nord d'Europa que passa un temps aquí... Cadascú, segons les pròpies experiències, pot crear un imaginari sobre què pot significar "aprendre la llengua", però què ens diu l'experiència?

Com veurem, no totes les premisses que creiem certes són compartides per tothom.

Premissa 1: A Catalunya es parla català, per tant s'ha d'aprendre el català

Moltes persones estrangeres, quan arriben, no saben ni tan sols que el català (o Catalunya) existeix. D'altres ho saben però desconeixen la importància i l'ús de la llengua catalana per a la vida social o laboral. Això produeix moltes vegades un procés d'adaptació, en què la persona valora quina llengua vol aprendre en funció de les necessitats, el sistema de creences i el context social. El fet, és que a Barcelona molta gent que ha d'aprendre les dues llengües decideix aprendre castellà i en tot cas, després català.

No analitzarem les causes i les conseqüències que aquesta decisió pot provocar a nivell social i polític. A nivell educatiu, però, hem de valorar que les motivacions i els interessos de l'alumnat tenen un pes molt important en el procés d'aprenentatge i, per tant, hauríem de respectar aquesta lliure decisió.

També haurem de tenir en compte que si partim del desconeixement hi haurà d'haver un procés d'acompanyament i acollida per fer entendre allò que per a nosaltres és natural (i per a d'altres no tant, no oblidem que el tema lingüístic genera debat). No oblidem tampoc que moltes persones estrangeres vénen de països on conviuen moltes llengües i que, per tant, no els és estrany que se'n parlin dues (potser el que sobta són les barreres invisibles que impedeixen la inclusió social i laboral, però no només per la llengua...)

El tema es complica perquè les lleis catalanes obliguen a aprendre les dues llengües per poder superar el procés d'arrelament social. Fa un temps només en demanaven una, després les dues o bé un curs de 20h, després els cursos van passar a ser de 45h i ara seran de 90h. I quan arriben a tramitar la nacionalitat també es demana superar un examen de castellà de nivell DELE A2 (pensat per a persones amb estudis de nivell universitari).

Aquesta situació a nivell educatiu significa:

- Que cal garantir els recursos necessaris per a que les persones que ho necessitin puguin accedir a fer aquests cursos de forma gratuïta o a preus reduïts, amb una oferta horària i de calendari àmplia i diversa (cursos a l'agost, al cap de setmana, a partir de les 19 o 20 hores...) i arreu del territori. Si és responsabilitat de l'Administració regular les lleis d'acollida també hauria de ser garantir els mecanismes per a que es compleixin. Només a Barcelona, l'any 2014 es van fer 4.347 entrevistes d'arrelament social. Això no vol dir que totes aquestes persones necessitin fer cursos, però segurament ho han necessitat en algun moment durant els 3 anys que han passat al territori de forma irregular.
- Que la obligatorietat i el càstig no afavoreixen els processos d'aprenentatge i que, per tant, potser la gent fa 20, 45 o 90 hores de curs però no aprèn res de res. De cara al professorat i els centres educatius també caldrà un canvi de metodologies i d'acompanyament.
- Que cal adaptar-se a la gran diversitat i heterogeneïtat per garantir que totes les persones que ho necessitin puguin aprendre la llengua i superar els tràmits administratius. Com veurem, no és tan fàcil.
- I finalment, que molta gent viu processos de precarietat molt grans durant els 3 anys d'estada irregular (i després!). Per tant, l'aprenentatge de la llengua no es pot deslligar dels serveis d'acollida i de l'acompanyament social.

Premissa 2: *Aprendre una llengua vol dir aprendre a llegir-la i escriure-la*

Algunes persones que volen aprendre català o castellà són analfabetes o, fins i tot, parlen llengües que no tenen alfabet propi. Moltes han après a parlar diferents idiomes de forma natural sense necessitat de llegir o escriure. De vegades, quan arriben a fer la inscripció al curs ja parlen castellà de forma bastant fluïda i diuen que volen aprendre a escriure, però sense ser conscients que aquest

procés serà molt més llarg i feixuc. No saben que aprendre una llengua vol dir el mateix que “anar a l'escola”.

El tema de l'alfabetització amb persones estrangeres que no coneixen la llengua és complex. Ja ho preveuen les lleis, que plantegen alternatives (sense especificar) per a les persones analfabetes i amb discapacitats mentals (i les posen al mateix sac). S'entén, potser, que les persones analfabetes triguen més en aprendre una llengua? I com s'explica que a un senegalès parli tres idiomes sense haver anat mai a l'escola? Davant d'aquesta complexitat s'han anat construït diferents respostes:

- Per fer el procés d'alfabetització cal conèixer la llengua. Si les persones que s'incorporen a un grup d'alfabetització no coneixen la llengua amb què s'alfabetitzarà, caldria que fes algun curs de llengua oral abans d'incorporar-se a la formació instrumental. Aquesta resposta té la seva lògica, però l'oferta de cursos només orals és molt minsa, de nivells baixos i amb pocs recursos metodològics. És el cas del CNL, que ofereix el curs més o menys oral de català inicial, però després no ofereix cursos d'alfabetització en català ni nivells més alts només orals. En aquesta cruïlla, a Barcelona, les persones analfabetes que volen aprendre català queden excloses.
- Intentar alfabetitzar abans de conèixer la llengua, per tal que després la gent pugui adaptar-se més tard als cursos de llengua “normals”. Aquest procés s'ha vist gairebé sempre inviable, ja que la gent trigava molt en alfabetitzar-se i el fet de no aprendre la llengua no responia a les seves expectatives i necessitats.
- En molts casos s'ha arribat a la conclusió que cal aprendre la llengua de forma oral i aprendre a llegir i escriure de forma simultània. Aquest procés s'adapta més a les expectatives i necessitats de l'alumnat, però planteja molts reptes a nivell metodològic. La realitat actual és que no existeixen materials de qualitat que donin resposta a aquesta necessitat.

Premissa 3: Les persones adultes han d'estudiar a les escoles de persones adultes

La llei de la qual parlàvem anteriorment proposa que els cursos de castellà s'han de fer a Centres del Departament d'Ensenyament o a entitats conveniades amb aquest. Els cursos de català s'han de fer al CNL o a entitats conveniades amb aquest. Els cursos de nivells instrumentals s'han de fer també als Centres d'Ensenyament. La normativa pot semblar molt adequada, si no fos perquè no s'acosta a la realitat.

Per començar, en el moment en què va aparèixer no existia cap conveni entre moltes entitats i el Departament d'Ensenyament o el CNL. Després es van establir diferents mecanismes de col·laboració, alguns de ben especials, com en el cas del CNL, on la persona que faci classes de català inicial cal que tingui el nivell D.

A més, si analitzem les dades que tenim, veurem que gran part de l'oferta d'educació bàsica i instrumental de persones adultes l'ofereixen les entitats socials. Presentem a continuació algunes dades:

- A Barcelona, el Consorci d'Educació ofereix per al curs 16/17, 53 grups de castellà (unes 1060 places amb matrícula viva). A tot el districte de Sants-Montjuïc només s'ofereix un grup

en un horari, a l'escola ubicada al final del Passeig de la Zona Franca. A tot l'Eixample només s'ofereixen 3 grups. Durant el curs 14/15 hi va haver 1.533 alumnes matriculats als cursos de castellà.

- De català s'ofereixen 56 grups (unes 1.120 places). Durant el curs 14/15 hi va haver 1.530 alumnes matriculats als cursos de català dels CFA i 10.152 al CNL.
- Pel que fa els nivells instrumentals, s'ofereixen 29 grups (unes 590 places). Als districtes de Sant Martí i Sants-Montjuïc només s'ofereixen 2 grups de diferents nivells, i a tot el districte de ciutat vella només 3 grups. Alguns barris d'aquests districtes presenten les taxes de persones analfabetes més altes de la ciutat, per sota de Nou Barris. Durant el curs 14/15 hi va haver 944 alumnes matriculats als cursos de nivells instrumentals.
- Tenim les dades de 19 entitats de la Coordinadora de la Llengua de Barcelona, les quals van oferir a la ciutat l'any 2013:
  - 204 cursos de castellà (4.300 places)
  - 119 cursos (810 places) de formació instrumental (alfabetització i neolectura).
  - 74 cursos de català (1380 places)
  - 7.750 persones van participar en aquestes accions formatives
  - es van fer més de 17.000 inscripcions, ja que molta gent torna a inscriure's a fer cursos (fa més d'un curs)
  - Aquests cursos van ser impartits per 650 persones voluntàries
- A tota Catalunya l'alumnat matriculat als centres del Departament de d'Ensenyament durant el curs 14/15 ha estat:
  - Català: 7.555 (4459 dones)
  - Castellà: 5.925(3193 dones)
  - Instrumentals: 8.574 (4.869 dones)

De forma simplificada, i amb les dades que disposem, en el cas de Barcelona la situació seria aquesta:

	Consorci d'Educació (oferta 15/16)	19 entitats socials de la Coordinadora de la llengua (oferta 2013)	Consorci d'Educació (alumnat 14-15)	19 entitats socials de la Coordinadora de la llengua (alumnat 2013)
CASTELLÀ	1.533 alumnes		53 grups de castellà (unes 1060 places)	204 cursos (4.300 places)
CATALÀ	1.530 alumnes		56 grups (unes 1.120 places)	74 cursos de català (1380 places)
INSTRUMENTAL	944 alumnes		29 grups (unes 590 places).	119 cursos (810 places)
TOTAL	4.007 alumnes	7.750 alumnes més de 17.000 inscripcions	2.770 places (amb matrícula viva)	6.490 places (generalment matrícula viva)

Podem concloure, per tant, que gran part d'aquests ensenyaments s'imparteixen a les entitats socials, ja veurem més endavant quins avantatges i inconvenients pot representar aquest fet.

Premissa 4: Les persones que aprenen la llengua tenen unes característiques determinades

Per començar, podem determinar que les persones que aprenen la llengua són persones d'origen estranger, però no totes, ja que hi ha persones nascudes a la resta de l'Estat espanyol o fins i tot a Catalunya que no saben parlar o escriure en català. A Barcelona, un 4% de la població major de 14 anys no entén el català (66.414 persones) i només un 52% el sap escriure.

Pel que fa la població estrangera de Barcelona, l'any 2014, vivien 347.897 persones estrangeres (21,7%). Tot i que els fluxos d'immigració han baixat en els darrers anys, el 2014 van arribar a la ciutat 30.716 persones estrangeres (la majoria de nacionalitat italiana¹, pakistanesa, xinesa o marroquina). Els llocs de procedència majoritaris de les persones immigrades estrangeres són:

- Europa: 98.989 (26.031 d'Itàlia)
- Àfrica 19.971 (12.946 Marroc)
- Àsia 62.652 (20.769 Pakistan, 17.343 Xina)
- Amèrica 86.099 (3684 EEUU)

La majoria de persones que arriben continuen sent persones joves en edat de treballar, amb algunes diferències significatives pel que fa el gènere. En el cas de Pakistan, per exemple, el percentatge de dones que van arribar l'any 2014 respecte els homes era molt baix.

És important en aquest apartat considerar també les xifres de persones sense estudis, ja que creiem que està relacionat amb l'aprenentatge de la llengua en el cas de les persones estrangeres, però també està en relació amb el plantejament d'oferta educativa a les escoles d'adults.

L'any 2011 a Barcelona hi havia 104.138 persones sense estudis (7,5% de la població). Per grups d'edat, el grup amb menys estudis és el de majors de 65 (el 23% de les persones grans no tenen estudis). Si sumem les majors de 40 arribem al 27%. Cal afegir que l'11,7% de la població adulta només té estudis primaris. Per gènere hi ha una diferència significativa pel que fa la gent sense estudis: 9,2% són dones i el 5,6% són homes. A Barcelona hi ha 67.872 dones que no tenen ni els estudis primaris (gairebé el doble que d'homes 36.266). Pel que fa les persones amb educació primària també hi ha diferència, però menys acusada (13% de dones davant el 10% d'homes). També cal tenir en compte les grans diferències a nivell territorial, hi ha barris amb taxes de persones sense estudis molt més elevades, que coincideixen amb els barris amb més dificultats socioeconòmiques.

El nombre de persones majors de 16 anys sense estudis va descendent cada any, però segurament es deu a la mortalitat de la gent gran. L'any 2015 hi havia 60.653 persones sense estudis (4,3% de la població). Recordem el Consorci ofereix 590 places de nivells instrumentals. Recordem també que el nivell de titulació de la població immigrada sol ser més el alt que el de la població autòctona.

1 Moltes persones amb nacionalitat italiana provenen de països com Argentina

Segurament el tret diferencial és que les persones analfabetes estrangeres són més joves i necessiten estudiar en aquests moments.

Aquestes dades ens poden oferir una idea de les necessitats, les característiques i les tendències de la població que pot tenir la necessitat d'estudiar les llengües, però que potser no és precisament la gent que arriba a fer els cursos. Ara bé, sí que hem de tenir en compte moltes variables pel que fa les característiques de les persones que podríem trobar a classe:

- Origen, no només el país, sinó la regió (rural o urbà)
- Cultura, religió...
- Nivell socioeconòmic, professió, situació administrativa
- Nivell acadèmic
- Entorn familiar
- Gènere
- Temps d'estada a Catalunya i motius d'emigració
- Llengües
- Motivació per l'aprenentatge de la llengua

Volem fer esment a dos aspectes que poden limitar l'accés i la continuïtat en els estudis:

- Gènere: les dones parteixen d'una desigualtat estructural que ja fa que tinguin menys oportunitats per estudiar. A més, assumir les tasques de cura i de la llar dificulta l'accés a la formació, ja sigui per horaris o perquè tenir criatures petites. L'assumpció d'una perspectiva de gènere en la gestió dels centres educatius, així com la creació d'accions específiques per a dones ens sembla de vital importància per garantir la igualtat.
- La situació administrativa i la precarietat laboral: en molts casos pot provocar mobilitat física, canvis d'horaris, a més de conseqüències en la salut física i mental de les persones. Caldrà tenir en compte una estructura prou flexible per garantir l'accés de les persones amb més dificultats.
- No oblidem que aquestes categories (i d'altres) s'interseccionen i podem trobar dones amb criatures en situació irregular i amb una gran precarietat econòmica. Aquests complexitats ens "obliguen" en certa forma a coordinar-nos amb altres serveis presents al territori.
- A la vegada, en la majoria d'aules les persones amb més dificultats es barregen amb persones amb nivells adquisitius alts, recorreguts normalitzats, molts recursos personals, etc. Serà important, doncs, no fer inferències, deduccions ni generalitzacions pel fet de conèixer només l'origen. Ens caldrà un coneixement profund de les persones amb les quals treballarem, les seves situacions i els seus processos vitals.

L'organització: Centres de Formació de persones adultes (CFAs) vs entitats

Actualment des del Consorci d'Educació i des del Departament d'Ensenyament s'estan prioritant aquells estudis que ofereixen una titulació, orientats especialment a la població jove. Fomentar aquests cursos ens sembla del tot necessari, si no fos perquè això significa una postergació (i de vegades una total anul·lació) dels cursos de nivells instrumentals i inicials. I, per tant, una expulsió

dels col·lectius amb menys formació i amb perfils de vulnerabilitat social, que troben grans dificultats per accedir a una educació pública i de qualitat.

Com hem vist, la inclusió de determinats col·lectius, és complexa, ja que demana tenir en compte la intersecció entre diferents eixos de discriminació: edat (rols i tasques d'adultesa, gent gran); gènere (en el cas de les dones: rols i tasques reproductives que determinen temps i horaris); classe social i precarietat econòmica (moltes vegades per manca de formació); exclusió social; exclusió acadèmica; diferències culturals, etc.

En aquests moments, la gestió del Departament d'ensenyament dels CFAs és a partir d'un model organitzatiu poc adaptat a les necessitats i les característiques d'aquestes persones, que genera una dinàmica excloent. Això acaba produint una manca d'oferta formativa de nivells instrumentals i bàsics a les escoles públiques.

Exemples d'aquests model organitzatiu són: els horaris (estan desapareixent els cursos als vespres); la manca d'una perspectiva de gènere (horaris, manca d'alternatives per a la criança); la rigidesa pel que fa les ràtios i a l'oferta de cursos (cal un mínim de 20 inscripcions i només pot haver-hi un professor o professora a l'aula); el fet de fer cursos anuals de 100 hores; que l'alumnat no pugui estar més de dos anys al mateix nivell o la manca de formació específica del professorat.

En els darrers anys han estat les entitats socials les que s'han fet càrrec d'aquesta tasca, però sovint amb menys recursos dels necessaris per fer-ho de forma sostenible i amb qualitat. Tot i així, la flexibilitat i adaptabilitat de les entitats del tercer sector ha facilitat que aquestes prenguessin la responsabilitat d'oferir bona part dels cursos d'acollida sociolingüística per a persones immigrades, instrumentals, TIC, etc.

Aquestes entitats han creat organitzacions més flexibles i propostes per facilitar l'accés i la continuïtat. En destaquem algunes:

- Grups de dones i suport amb la criança
- Inscripcions trimestrals i cursos més curts
- Horaris adaptables a les necessitats (horari escolar, vespres...)
- Possibilitat d'iniciar cursos amb poques persones inscrites
- Flexibilitat pels canvis de grups i atenció personalitzada (sovint s'ofereixen altres serveis com assessorament jurídic, orientació laboral, etc.)
- Proximitat territorial
- Processos participatius
- Treball en xarxa i treball comunitari

Tot i així, la manca de recursos i la inestabilitat del voluntariat poden provocar dificultats en l'aplicació de metodologies concretes, garantir la continuïtat, aplicar materials i recursos més innovadors, etc. La manca de formació específica del voluntariat es pot veure recompensada per la vocació i la implicació i, a més, han estat les pròpies entitats que s'han organitzat per oferir formació específica en aquest àmbit, com l'oferta formativa de la Comissió de Formació: www.comissiodeformacio.org.

Tant l'emergència de les necessitats com la complexitat de les situacions ens haurien d'obligar a no deixar simplement en l'oblit o en el voluntariat l'acció educativa dirigida als sectors de la població amb més risc d'exclusió. Les administracions s'haurien de fer càrrec de la formació bàsica de persones

adultes, però amb un model que sigui adient i adaptat a aquests col·lectius, capaç no només d'incloure'ls en un procés educatiu de qualitat, sinó amb la voluntat de transformar les seves situacions, acompanyar els seus processos vitals i promoure un canvi social en relació amb l'entorn.

Per a què? Quins són els nostres objectius?

Parlava Freire d'una educació com a pràctica per a la llibertat i d'ensenyar a llegir el món. Queden tan lluny aquestes paraules quan ens dediquem a organitzar cursos per a entregar títols, o per complir amb uns indicadors presentats a una subvenció, o simplement quan perdem el fil dels nostres objectius, dels nostres "per a quès".

Podem emmirallar-nos en Freire, encara, o en qualsevol altre proposta que ens doni un horitzó, una petita utopia que guii els nostres passos. És el que ara s'anomena visió i missió.

Podem preguntar-nos com a organització, com a escola, com a grup, col·lectiu o com a professionals: què ens mou a fer el què fem? Per què té sentit que aquestes persones vinguin a aprendre? Què hi ha de transcendent en aprendre el codi en què una societat es comunica? Què hi ha d'apoderador en dominar aquestes eines?

La resposta a aquestes preguntes no és tancada i cada organització ha de triar les respostes que més s'adeqüen al seu tarannà, ideals i història. El que és important és que aquesta visió sigui coherent i compartida. Coherent amb l'entorn, amb la pròpia organització i amb les accions i metodologies que s'apliquen. No podem dir que volem transformar el món i fer el que es feia fa 20 anys.

I compartida amb totes les persones que formen l'organització. La visió no pot estar escrita en el Projecte Educatiu, tancat en un calaix i oblidat fins que s'escriu la memòria. L'han de conèixer totes les persones que formen part de l'organització i creure-se-la.

Malgrat que no volem donar respostes tancades, sí que podem apuntar eixos ideològics que, en una mesura o una altra, ens semblen imprescindibles:

- [La llengua com un instrument de comunicació, integració, autonomia i participació](#)

- Conèixer i comprendre l'entorn
  - Relació amb l'entorn i treball en xarxa
  - Educació més enllà de l'aula
  - L'entorn dins de l'aula
- Participació i apoderament
  - Autonomia com a finalitat
  - Drets, deures i autorganització
  - Participació dins i fora del centre educatiu
  - Rols de professorat i alumnat
- Igualtat de les diferències i interculturalitat
  - Diversitat
  - Diàleg
  - Igualtat

- Persones adultes
  - Adaptació als rols i necessitats de l'adultesa
  - Reconeixement de totes les diversitats
  - Reconeixement de la cultura, habilitats i competències (acadèmiques i no acadèmiques)

Models, metodologies i continguts

Com dèiem, la metodologia que escollim ha de ser coherent amb els nostres objectius. Així, si entenem que l'objectiu principal és que la persona pugui comunicar-se per resoldre les seves necessitats bàsiques, escollirem una metodologia comunicativa. Aquesta, a la vegada, determinarà certes dinàmiques a l'aula, els materials i la seqüenciació de continguts. És important conèixer les diferències entre metodologies per saber si l'estem aplicant realment o no.

També cal programar el curs i les sessions tenint en compte alguns aspectes essencials:

- Dinàmica de grup
  - Fases per crear cohesió de grup
  - Diferents tipus d'interacció (parelles, grups...)
- Materials
  - Manuals
  - Material extra (manipulatiu, jocs, imatges, fitxes...)
- Continguts
  - Vinculats a situacions reals i significatives
  - Vinculats als rols de les persones adultes
  - Relacionats amb el coneixement de l'entorn
- Atenció a la diversitat
  - Propostes multinivell
  - Treball cooperatiu
- Metodologies innovadores
  - Aprenentatge basat en problemes
  - Treball per projectes
- Ús de les TIC
- Incorporació del treball d'habilitats socials i emocionals
- Altres activitats (sortides, xerrades...)
- Avaluació i feedbacks

Moltes vegades ens capfiquem en trobar el “manual perfecte” per seguir-lo fil per randa. La realitat, però, és que el manual perfecte no existeix ja que, per una banda, s'han fet molt pocs materials orientats a persones adultes immigrades i, per l'altra banda, sempre ens haurem d'adequar a les nostres pròpies competències i necessitats, i les dels nostres grups. A la vegada, utilitzar només un material i oblidar la resta d'aspectes que intervenen en el procés d'ensenyament-aprenentatge pot ser molt perillós. Proposem, doncs, fer especial atenció al grup i les seves dinàmiques, als diferents estils d'aprenentatge i a les necessitats i els interessos de les persones participants..

L'avaluació és un dels temes més importants i que sovint oblidem, si no cal certificar un nivell o aprofitament. Tot i així, l'alumnat necessita feedbacks per regular el seu aprenentatge, i el professorat necessita informació sobre els processos per poder ajustar la formació. És necessari, per tant, optar per una avaluació continuada, sense oblidar la inicial i la final, i molt centrada en els processos individuals.

També ens sembla molt interessant que l'alumnat pugui avaluar el curs i deixar constància de la seva satisfacció. En aquest punt entren en joc les dinàmiques participatives, a través de les quals es permet la incorporació de les opinions de totes les persones implicades, la presa de decisions de forma consensuada i l'apoderament. Aquestes dinàmiques, concretades en diferents activitats, són imprescindibles si el nostre objectiu és que les persones aprenguin la llengua per poder participar com a ciutadans i ciutadanes de forma activa. L'aula, primer, i el centre educatiu, després, poden esdevenir “laboratoris” de participació, adaptats a les competències lingüístiques i comunicatives de l'alumnat.

Moltes vegades és per manca de temps, per la rigidesa de l'organització, per la inestabilitat del voluntariat que no podem (o no sabem com) aplicar metodologies més innovadores, activitats extres o les TIC, moltes vegades oblidades o infrautilitzades. El mateix passa amb els processos participatius, l'obertura a l'entorn, els estils d'avaluació, etc. Però darrere de tot hi ha una presa de decisions col·lectiva (entitat, centre, organització) i personal. Ens haurem de preguntar, doncs, què hi ha de nosaltres en aquestes decisions? Per què escollim fer una cosa i no una altra? Per què ens sentim més segurs o segures amb determinades metodologies o materials? Com es relaciona això amb els models educatius que em viscut al llarg de la nostra vida? I com ho podem transformar?

En aquest seminari tenim la voluntat de reflexionar sobre tots aquests aspectes i donar eines per poder orientar les classes de llengua, tant a nivell metodològic com organitzatiu.